

**Борисяк Олексій Олексійович
(1872-1944),**

геолог, палеонтолог, академік, організатор і перший директор Палеонтологічного інституту АН СРСР, лауреат Державної премії СРСР, уродженець м. Ромни.

Олексій Олексійович Борисяк народився 22 липня 1872 року в сім'ї інженера в м. Ромни. Онук професора Харківського університету Н. Д. Борисяка, одного з перших дослідників Донецького кам'яновугільного басейну, а по материнській лінії онук одного з героїв Севастопольської кампанії 1855-1856 років полковника Ползикова. Сім'я в якій ріс Олексій Олексійович була висококультурною. Мати, відома піаністка, приклала всі зусилля для того, щоб дати Олексію і його двом молодшим братам відмінну освіту, зокрема музичну, добрі знання іноземних мов і художньої літератури.

Батько Олексія працював на будівництві залізниць, тому сім'я часто переїздила. В постійних переїздах пройшло дитинство Олексія (Ромин, Суми, Кременчуг, Петербург, Кобри, Брест-Литовськ, Самара). Середню освіту здобув в Самарській гімназії, де на випускному вечорі разом з документом про середню освіту отримав Золоту медаль за особливі успіхи в навчанні. Крім того Борисяк займався самоосвітою, серйозним читанням художньої літератури і літератури з громадсько-політичних питань.

Восени 1891 року О. Борисяк вступив до Петербурзького університету на фізико-математичний факультет на спеціалізацію природничі науки. Наприкінці першого навчального року за порадою батька перейшов до Гірничого інституту, який закінчив в 1896 році з Золотою медаллю із занесенням на мармурову дошку.

Намагаючись поповнити свої знання в галузі біології Олексій Олексійович прослухав у Петербурзькому університеті курс зоології і пізніше працював в Севастопольській біологічній станції. По закінченні Гірничого інституту О. О. Борисяк поступив в якості асистента в геологічний комітет. З цього часу розпочалась його велика наукова й викладацька діяльність. Близько 20 років він читав лекції в Гірничому інституті.

Тяжка хвороба змусила О. О. Борисяка перенести роботу в Крим, а з 1912 року зовсім відмовитися від особистої участі в польових роботах.

О. Борисяк вперше встановив системний розвиток зсувів і обвалів на південному березі Криму і встановив їх основний тип. В 1921 році під редакцією О. Борисяка видана десятиверстна геологічна карта Криму.

Історію Землі О. Борисяк розглядав в нерозривному зв'язку з історією розвитку органічного життя на Землі. О. Борисяку належить ряд робіт по пластинчатозябрових і головоногих молюсках. До вивчення викопних позвонкових О. Борисяк приступив в 1908 році, коли в сарматських відкладеннях поблизу Севастополя виявилась так звана

гіппаріонова фауна ссавців. О. Борисяк досконало вивчив і описав деяких цікавих представників, серед них різноманітні носороги, в тому числі гігантський «індрикотерій». Ці роботи по викопних ссавцях дали О. Борисяку славу одного з найвідоміших палеонтологів ХХ століття.

Відомий педагог і популяризатор О. Борисяк написав чимало науково-популярних статей. Не дивлячись на слабе здоров'я, О. Борисяк завжди багато часу приділяв організаційній роботі. Декан гірничого інституту, завідувачий палеонтологічною секцією Геологічного інституту, член Президії Академії наук, редактор ряду значних видань – це лише частина обов'язків О. Борисяка.

В 1923 році О. О. Борисяк обраний членом-кореспондентом, а в січні 1929 року дійсним членом Академії наук СРСР. З 1930 року й до дня смерті 25 лютого 1994 року працював директором Палеонтологічного інституту.

Література:

1. Малко, О. Палеонтолог зі світовим ім'ям [Текст]: Про О. О. Борисяка/ О. Малко// Вісті Роменщини. – 2002.- 17 липня.
2. Обличчя на конверті [Текст]: О. Борисяк, геолог і палеонтолог, уродженець м. Ромни увічнений на поштовому конверті// Сумщина. – 2012. – 22 серпня.
3. uk.wikipedia.org/wiki/Борисяк_Олексій_Олексійович [Електронний ресурс].
4. 84.237.19.2:8081/hoе/personalia/borisyak.pdf. Алексей Алексеевич Борисяк [Електронний ресурс].

Провідний бібліограф МЦБС Валентина Салогуб.